

Práca v Európe

Na čo nezabudnúť

pri odchode

do krajín EÚ/EHP a Švajčiarska

Našli ste si prácu alebo sa chystáte žiť, študovať či stráviť dôchodok v zahraničí a nie je vám jasné, čo všetko musíte pred odchodom vykonať? Behanie po úradoch môže byť stresujúce, no s dobrým plánom a časovým rozvrhnutím by ste to mohli zvládnuť za pár týždňov. My vám poradíme, na čo by ste mali pamätať a aké formality by ste si vy a vaši rodinní príslušníci mali splniť predtým, než odídete do hostiteľskej krajiny.

Aktívna znalosť cudzích jazykov

- zdokonalte si svoje jazykové znalosti – **aktívne ovládanie jazyka** krajiny, v ktorej chcete žiť a pracovať, je už v súčasnosti **nevyhnutnou podmienkou**, otestujte sa v jazykových školách alebo na on-line stránkach
- uveďte úroveň vašich jazykových kompetencií v jednotlivých jazykoch v Europasse (podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky CEF)
- na stránke www.kariera.sk si môžete bezplatne otestovať úroveň svojich jazykových znalostí v anglickom i nemeckom jazyku

Odchádzate pracovať do zahraničia a ste na Slovensku evidovaný nezamestnaný ?

Ako občan Slovenskej republiky, ktorý odchádza pracovať do zahraničia a je evidovaný na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR) ako uchádzač o zamestnanie, ste povinný úradu písomne oznámiť túto skutočnosť do 8 kalendárnych dní. Ak už máte podpísanú pracovnú zmluvu, je potrebné ju doručiť na ÚPSVR a vrátiť preukaz uchádzača o zamestnanie (UoZ). Ak pracovnú zmluvu podpíšete až mimo Slovenskej republiky, musíte ju úradu poslať spolu s preukazom UoZ poštou. Ak je pracovná zmluva v inom ako slovenskom jazyku, je potrebné ju preložiť (nie je potrebný súdnoznalecký preklad). Po vydaní rozhodnutia o vyradení z evidencie uchádzačov o zamestnanie si toto môžete spolu s potvrdením o dobe evidencie prevziať buď osobne alebo vám bude zaslané poštou doporučené do vlastných rúk. Ak si ho nemôžete prevziať osobne, môže vám ho na základe notársky overeného splnomocnenia prevziať osobne aj iná osoba alebo môžete na pošte splnomocniť inú osobu na preberanie zásielok. Skutočnosť o nástupe do zamestnania je potrebné oznámiť i na sociálnej poisťovni (ak poberáte dávku v nezamestnanosti), ako aj na oddelení pomoci v hmotnej núdzi (ak poberáte dávku v hmotnej núdzi).

Formality, ktoré je potrebné splniť

- Informujte všetky príslušné inštitúcie o vašom odchode do zahraničia (banky, úrady, poštu...). Majte na zreteli, že si musíte plniť oznamovaciu povinnosť voči inštitúciám ako je zdravotná poisťovňa a sociálna poisťovňa pri odchode do zahraničia.
- Uistite sa, či máte platný cestovný pas alebo občiansky preukaz.
- Zistite si, aké povolenia (v súvislosti s pobytom a prácou) sa na vás vzťahujú na území štátu, v ktorom chcete žiť a pracovať.
- Zabezpečte si výpis z registra trestov (môže byť požadovaný kvôli výkonu práce), akékoľvek právne doklady potvrdzujúce váš osobný stav.
- Vezmite si so sebou originály diplomov a odborných certifikátov, ktoré osvedčujú vašu odbornú kvalifikáciu. Zabezpečte si ich jazykové a úradné preklady (môžu ich od vás žiadať).
- Zistite si, či je potrebné nostrifikovať vašu kvalifikáciu na území štátu, v ktorom chcete vykonávať prácu podľa svojej odbornosti.
- Nezabudnite na vodičský preukaz, ktorý platí aj na území vybranej krajiny.
- Vezmite si so sebou fotografie zo súčasnosti (veľkosť pasu).
- Uistite sa, či má vaša rodina alebo priatelia, ako aj všetky dôležité inštitúcie, nový kontakt na vás a zároveň si zabezpečte, aby vám bola zasielaná pošta na novú adresu.
- Zoberte si so sebou dostatočné množstvo finančných prostriedkov na prvý mesiac živobytia v cieľovej krajine a na návrat domov.

Dávka v nezamestnanosti a export dávok

Ak poberáte dávku v nezamestnanosti podľa slovenských právnych predpisov a máte záujem hľadať si zamestnanie v inom členskom štáte EÚ/EHP, môžete odísť a zároveň naďalej poberať dávku v nezamestnanosti zo Slovenska, avšak len za týchto podmienok:

- Pred odchodom do inej krajiny EÚ/EHP musíte byť na Slovensku **najmenej 4 týždne registrovaný ako uchádzač o zamestnanie** na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny (uvedenú lehotu môže príslušná pobočka Sociálnej poisťovne skrátiť);

- Na príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne musíte podať **žiadost' o povolenie exportu dávok v nezamestnanosti - formulár U2** (bývalý formulár E 303). Toto povolenie platí len pre jednu krajinu. Ak chcete, aby boli vaše dávky v nezamestnanosti exportované do ďalšej krajiny, musíte podať novú žiadosť. Na formulári U2 Vám Sociálna poisťovňa potvrdí
  - dátum, od ktorého prestanete byť k dispozícii úradu práce, sociálnych vecí a rodiny na Slovensku;
  - lehotu, do ktorej sa musíte zaregistrovať na úrade práce členského štátu, kam si odchádzate hľadať prácu;
  - obdobie, počas ktorého zostáva nárok na dávku v nezamestnanosti zachovaný;
  - informácie o okolnostiach, ktoré môžu ovplyvniť nárok na dávku v nezamestnanosti.
- **Po príchode** do členského štátu EÚ/EHP, v ktorom si chcete hľadať zamestnanie, sa musíte zaregistrovať ako uchádzač o zamestnanie na miestnom úrade práce **do 7 dní odo dňa**, keď ste prestali byť k dispozícii úradu práce, sociálnych vecí a rodiny na Slovensku a musíte sa tam podrobiť kontrolným postupom týkajúcich sa uchádzačov o zamestnanie.

Vašu dávku v nezamestnanosti **bude naďalej vyplácať Sociálna poisťovňa, ktorá export dávok v nezamestnanosti umožnila**, a to v tej istej výške ako predtým, priamo na váš bankový účet. V inej krajine sa môžete zdržiavať maximálne **3 mesiace**, avšak Sociálna poisťovňa, ktorá vám dávku vypláca, vám môže povoliť predĺženie pobytu v inej krajine **až na 6 mesiacov**, ak o to požiadate. Dôležité je dokázať, že v hostiteľskej krajine máte reálnu príležitosť zamestnať sa. V opačnom prípade môže byť vaša žiadosť o predĺženie 3-mesačnej lehoty zamietnutá. O predĺženie musíte požiadať ešte pred uplynutím pôvodnej 3-mesačnej lehoty, a to v dostatočnom predstihu.

Aby ste nestratili nárok na dávku v nezamestnanosti, mali by ste sa vrátiť na Slovensko najneskôr v deň, keď váš nárok na dávku končí.

Bližšie informácie o exporte dávky v nezamestnanosti zo Slovenska do iného členského štátu EÚ/EHP nájdete na stránkach Sociálnej poisťovne: www.socpoist.sk.

Ostatné povinnosti v oblasti sociálneho poistenia

Z účasti na nemocenskom a dôchodkovom poistení odhlasuje svojich zamestnancov zamestnávateľ, zamestnancom žiadna povinnosť v tomto smere nevzniká. Avšak ak ste **dobrovoľne nemocensky a dôchodkovo poistený**, odporúčame vám kontaktovať príslušnú pobočku Sociálnej poisťovne v mieste vášho bydliska, kde vám poskytnú bližšie informácie.

V prípade vášho odchodu do iného členského štátu EÚ/EHP sa doby vášho poistenia v tomto štáte nikam nestratia. **K dobám poistenia, resp. zamestnania v inom členskom štáte, ako aj na Slovensku, sa v prípade potreby prihladne** (napr. pri posudzovaní nároku na dôchodok alebo iné dávky sociálneho poistenia).

Zdravotné poistenie

Ak z krajiny, v ktorej žijete, odcestujete do iného štátu, uhradia sa vám všetky náklady **na nevyhnutné lekárske ošetrovanie** počas pobytu v inej krajine EÚ na základe **európskeho preukazu zdravotného poistenia (EPZP)**, a to aj v krajine pôvodu, ak v nej už nežijete.

V prípade, že odchádzate do iného členského štátu aj len na krátky čas (dovolenka, služobná cesta, brigáda, stáž, alebo študijný pobyt a pod.), európsky preukaz zdravotného poistenia vám zaručí, že Vám v prípade núdze bude poskytnutá potrebná zdravotná starostlivosť.

O vydanie EPZP požiadajte vo svojej zdravotnej poisťovni. Európsky preukaz potvrdzuje váš nárok na zdravotnú starostlivosť a je fyzickým dôkazom toho, že ste poistený v niektorej z krajín EÚ/EHP. Európsky preukaz by ste mali získať bezplatne vo svojej zdravotnej poisťovni **pred** odchodom do zahraničia.

Vnútroštátne systémy zdravotnej starostlivosti sú v jednotlivých štátoch výrazne odlišné. Informujte sa o systéme poskytovania zdravotnej starostlivosti v štáte, kam sa chystáte odísť. Predídete tak problémom a nedorozumeniam, ktoré môžu mať vážne následky. V prípade návštevy lekára sa na vás vzťahujú **rovnaké podmienky ako na miestnych obyvateľov**. O tom, ktorý systém zdravotnej starostlivosti v konečnom dôsledku zaplatí za vaše zdravotné ošetrovanie, rozhodnú vaše ekonomické aktivity – náklady pôjdu obvykle na úkor novej domovskej krajiny, ak v nej napríklad pracujete.

Európsky preukaz zdravotného poistenia **nepokrýva** váš **návrat späť do vlasti** v prípade vážnej choroby alebo úrazu počas pobytu v inej krajine EÚ/EHP, musíte sa pripoistiť v **komerčnej poisťovni**. Uistite sa, že ste si vybrali ošetrovanie vo **verejnom zdravotníckom zariadení**, keďže EPZP nepokrýva **súkromné zdravotnícke služby**, ani náklady na plánované ošetrovanie v inej krajine EÚ/EHP – na tieto sa vzťahujú *osobitné pravidlá*. Európsky preukaz zdravotného poistenia **nepokrýva ani náklady za repatriáciu, horskú záchrannú službu alebo stratu batožiny či vecí osobnej spotreby** – preto si tieto riziká poistíte v rámci cestovného poistenia.

Ak potrebujete kdekoľvek v EÚ zavolať rýchlu zdravotnícku pomoc, **volajte bezplatne na číslo 112**.

Dane a vyslanie na prácu

Dane

O tom, v ktorom štáte budete mať daňové povinnosti rozhoduje skutočnosť, v ktorom štáte budete považovaný za daňového rezidenta. Vo všeobecnosti platí, že daň z príjmu sa odvádza v štáte, kde je vykonávaná činnosť a zároveň má daňovník daňovú povinnosť z celosvetových príjmov v štáte jeho rezidencie. To, kedy je osoba považovaná za daňového rezidenta v danom štáte, si každá krajina určuje svojou daňovou legislatívou.

V prípade, že pracujete v jednom štáte, ale trvalý pobyt máte v inom štáte, môže sa stať, že oba tieto štáty Vás budú považovať za svojich daňových rezidentov. Aby sa zabránilo dvojitému zdaneniu tých istých príjmov, majú štáty EÚ/EHP medzi sebou vzájomne uzatvorené dvojstranné zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. V každej takej zmluve sú uvedené tzv. rozhraničovacie kritériá a tie určujú, v ktorom z dotknutých štátov bude osoba považovaná za daňového rezidenta. Ďalej je v zmluve uvedená aj metóda, ktorá sa použije, aby ten istý príjem nebol zdanený v oboch krajinách, ale iba v jednej. Vo všeobecnosti sú dve metódy, a to:

- *metóda jednoduchého zápočtu:*
V štáte daňovej rezidencie sa vypočíta daň z celosvetových príjmov a od nej sa odpočíta výška dane zaplatenej v štáte, kde bola vykonávaná činnosť. Zvyšnú časť dane je osoba povinná zaplatiť v štáte daňovej rezidencie.
- *metóda úplného vyňatia príjmu:*
V prípade *metódy úplného vyňatia príjmu* sa znižuje základ dane ešte pred výpočtom o sumu príjmov získaných v druhom štáte. V každom z oboch štátov sa potom daň vypočíta iba z príjmov dosiahnutých v tomto štáte.

Pred odchodom do zahraničia pamätajte, že vaše príjmy budú musieť byť niektorým štátom zdanené. Preto by ste mali veci týkajúce sa daňovej rezidencie a metód zamedzenia dvojitého zdanenia vopred konzultovať s daňovými úradmi alebo daňovými poradcami v dotknutých krajinách. Tiež si vopred zistíte pre každú krajinu, od kedy do kedy trvá zdaňovacie obdobie, a do kedy je potrebné predložiť daňové priznanie.

Vyslanie

Ak vás zamestnávateľ vyšle pracovať do iného členského štátu, zostanete naďalej poistený podľa predpisov domovskej krajiny za predpokladu, že v krajine vyslania budete v mene svojho zamestnávateľa pracovať len dočasne, t.j. maximálne 24 mesiacov a budú splnené aj ostatné podmienky vyslania (napr. zachovanie priameho vzťahu medzi vysielajúcim zamestnávateľom a zamestnancom).

Aby bolo jasné, že ide o vyslanie, musí mať zamestnanec od Sociálnej poisťovne vystavený formulár A1 (E101). Tento formulár slúži ako potvrdenie o tom, že zamestnanec počas obdobia na ňom vyznačenom podlieha právnym predpisom sociálneho zabezpečenia vysielajúceho štátu, teda je riadne sociálne a zdravotne poistený a nepodlieha právnym predpisom štátu výkonu činnosti. Formulár sa preukazuje inštitúciám sociálneho zabezpečenia v štáte výkonu činnosti. Formulár zaobstaráva od Sociálnej poisťovne zamestnávateľ.

Počas takéhoto vyslania budete aj naďalej zdravotne poistený na Slovensku a v zahraničí budete používať Európsky preukaz zdravotného poistenia. Ak máte nárok na prídavky na dieťa, budete ich tiež počas obdobia vyslania poberať na Slovensku.

V ostatných prípadoch vyslania (keď nie sú splnené podmienky pre vydanie formulára A1, resp. E101) budete podliehať systému sociálneho a zdravotného poistenia štátu, kde sa práca vykonáva.

Užitočné webové stránky

Daňová správa SR – www.drsr.sk

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny – www.employment.gov.sk

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny – www.upsvar.sk

Slovenský portál pre pracovnú mobilitu – www.eures.sk

Sociálna poisťovňa – www.socpoist.sk

Zdravotné poisťovne – www.vszp.sk, www.unionzp.sk, www.ezp.sk, www.dovera.sk

Ministerstvo zahraničných vecí – www.foreign.gov.sk

Ministerstvo školstva/uznávanie dokladov o vzdelaní – www.minedu.sk

Európsky vodičský preukaz na počítač – www.ecdl.sk

EÚ portál pre uznávanie akademické vzdelania a odbornej kvalifikácie – www.enic-naric.net

www.eures.sk

<http://eures.europa.eu>